

Norsk Lovtidende.

Utgitt efter offentlig foranstaltning

ifølge lov av 1 april 1876.

Nr. 20	Utgitt 22 mai.	1909
--------	----------------	------

Kongelig resolution

1 mai.

av 1 mai.

Ved kongelig resolution av 1 mai sidstleden bemyndigedes Justis- og Politidepartementet til at træffe forføining til, at loven av 29 mars 1906 om mandtal og stortingsvalg i den ved lov av 1 mai 1909 ændrede lydelse ogsaa i oversættelse til landsmaal indrykkes i Lovtidendens første afdeling.

Den av departementet besørgede oversættelse er saalydende:

Lov

um manntal og stortingsval fraa 29 mars 1906
med dei brigde, som lov fraa 1 mai 1909 hev gjort.

Første bolken.

Um manntalet.

§ 1. Manntal yver dei, som hev valrett etter grunnlovi, skal i valsokni magistraten føra fyr kjøpstad, lensmannen fyr herad. Fyr ladstad med serskilt bystyre er det magistraten, som fører manntalet, um han bur der paa staden; elles er det lensmannen, som gjer det.

Er ei valsokn kløyvd i eller millom fleire lensmannssyslur, skal serskilt manntal først fyr kvart av dei stykkje, valsokni soleis er kløyvd i.

Vedkomande departement gjev dei fyresegner, som trengst um, korleis manntalet skal vera skipa.

§ 2. Manntal vert tilskipa dei aari, daa det er stortingsval. Til grunn vert lagt manntalet fraa fyrre valet. Innforde i manntalet vert alle dei, som er busittjande i valsokni den 1 august og hev valrett etter § 50 i grunnlovi, minder dei hev

mist valretten etter § 53 i grunnlovi. Likeins vert dei innførde, som seinast den fastsette valdagen fyller det 25de aaret og daa hev vore busitjande her i landet i 5 aar, aa segja um dei elles hev vilkaari fyr valrett. Dei, som hev fenge valretten suspendera, vert innførde med merknad um suspenderingi og um grunnen til den.

Den som 1 august eller seinare flytjer til ei onnor valsokn, vert innskriven i manntalet der, naar han innan klokka 8 kvelden fyre møtet etter § 7 ber fram krav um det til valstyret og etterser, at han hev vilkaari fyr valrett, og at valstyret, fyrr valting vert halde i den valsokn han er flutt ifraa, kann faa sendt melding til valstyret der um innføring i manntalet fyr den valsokn han er flutt til.

§ 3. Innan den 42de dagen fyre valtinget skal manntalsføraren ha sett upp eit utkast til manntal og ei liste yver dei, som han hev fyrefunne, at han ikkje kunde føra inn, aa segja um han hev vore i tvil um retten deira, eller um dei sjølve hev kravt seg innførde.

Ei manntalsnemd, samansett av manntalsføraren og minst tvo andre, som formannskapet segimillom vèl, skal gaa igjenom manntalsutkastet og den lista, som er nemnd, i tidi millom den 42de og den 32de dagen fyre valtinget. Er ein kjøpstad kløyvd i fleire valsokner, bør formannskapet so langt raad er velja inn i nemdi fyr kvar valsokn folk som er busitjande der. I det høve, som § 1, andre leden nemner, skal kvar manntalsførar vera med i nemdi, so vidt det kjem hans sysle ved. Nemdi vèl sin formann sjølv. Ho gjer vedtaki med røystefeirtal. Millom like røystetal skil formannen. Vedtaki vert innførde i ei bok, som amtmannen hev godkjent.

Manntalsføraren skal utan drygging senda den, som sjølv hev kravt seg innførd i manntalet, men som nemdi hev meint, at ho ikkje kunde føra inn, melding um nemdvedtaket og um grunnen til det. Slik melding bør han og, so langt raad er, senda til kvar den, som stod i det fyrre manntalet, men som nemdi ikkje hev ført inn i det nye.

§ 4. Seinast den 32te dagen fyre valtinget skal manntalsføraren leggja ut eksemplar av det manntalet, som nemdi hev gjort, paa stader, som heradstyret paa landet og formannskapet i byarne vèl. Tidi og staden fyr denne utleggjing skal manntalsføraren kunngjera i tide med oppmaning til kvar og ein um aa klaga, dersom han skulde meina, at han sjølv eller nokon annan med urette er innførd, ikkje medteken eller innførd med merknad um suspendering eller utan. Kunngjeringi skal dessutan gjera greide fyr høvet til aa krevja seg innførd etter § 2, siste leden, fyr den lovlege maaten aa klaga paa

(§ 6) og fyr staden der og dagen og klokkeslættet daa kravet eller klaga seinast maa vera inngjevne.

§ 5. Naar manntalet er utlagt, kann ingen verta innførd, utan etter orskurd, som valstyret gjev (§ 7) anten i samhøve med klage, som er inngjevi i tide (§ 6), eller etter § 2, andre leden, eller av di det hev uppdaga mistak. Etter same regelen vert folk strokne or manntalet og merknad um suspendering sett eller stroken, so nær som i dei høve, som er nemnde i § 7, 2dre leden. Men valstyret kann jamvel utan klage gjeva orskurd um dette, naar det høver so til, at valrettsvilkaari fyr nokon hev vorte andre enn fyrr.

Range orskurdar gjer stortinget um, naar dei kann ha havt verknad paa valet, eller naar dei er innanka fyr stortinget. Andre brigde i manntalet kan stortinget ikkje gjera.

§ 6. Klagur yver innhaldet i manntalet maa vera inngjevne til valstyret fyre klokka 8 den 14de kvelden fyre valet. Dei skal vera skrivne og nemna dei grunnarne, dei er bygde paa. Ei liste yver dei, som klagurne gjeld, skal straks, naar den nemnde tidi er ute, leggjast ut paa dei staderne, der manntalet hev vore utlagt.

Hev det kome motsegn mot valretten til nokon, skal manntalsføraren senda honom melding um det utan drygging. Slik melding skal han og so langt det er raad gjeva, um han, etter manntalet vart utlagt, fær greide paa soverne grunnar, som han maa tru vil føra med seg, at nokon vert stroken or manntalet, eller at merknad um suspendering vert sett.

§ 7. Ein av dei 7 siste dagarne fyre valet held valstyret (§ 8) møte og gjev orskurdar etter § 5. Tidi og staden fyr dette møtet, som er aalmannamøte, maa kunngjerast fyreaaat. Naar valretten til ein mann er fyre paa møtet, hev baade han og den, som hev klaga, rett til aa faa ordet og føra prov, sjolve og ved fullmegtig.

Den som etter melding fraa eit anna valstyre er innførd i manntalet fyr den valsokn i samhøve med § 2, andre leden, kann verta stroken utan orskurd, naar meldingi fyrst kjem etter det møtet, som er nemnt i fyrste leden i denne paragrafen.

Andre bolken.

Um valet.

§ 8. Valstyret skal fyr kvar valsokn vera samansett av manntalsføraren — manntalsføraranne — og formennerne i valsokni.

Er distriktet til manntalsføraren kløyvt i eller millom fleire valsokner, fastset han sjolv med samtykkje fraa amtmannen, i kva munn han skal vera med i dei ymse valstyre. Amtman-

nen kann nemna upp ein annan til aa vera varamanttalsførar og gjera teneste i ei valsokn, der ikkje den vanlege manntalsføraren kann gjera teneste sjølv.

Er ein kjøpstad kløyvd i fleire valsokner, skal formannskapet segimillom nemna upp so mange som det held høvelegt, til aa sitja i kvart valstyre, og so vidt raad er skal det velja slike, som er busitjande i vedkomande valsokn.

Valstyret vèl sin formann sjølv. Det er avgjerdsført, naar tvo tridjepartar av dei, som sit i valstyret, møter. I det høve, som § 7 nemner, bør manntalsføraren alltid vera med.

§ 9. Valting skal haldast i oktober maanad aaret fyre det fyrste sedvanlege storting i kvar valbolc.

Er ein valkrins ihopsett av fleire valsokner, skal amtmannen, etter han fyrst hev høyrte herad- eller bystyri i krinsen, i god tid setja ein dag, daa det skal vera val i alle valsoknerne i krinsen. Han sender melding til alle valstyri um, kva dag det er, som er fastsett.

Er ein kjøpstadkrins ihopsett av fleire valsokner, som ikkje ligg i same amt, skal amtmannen i det amt, der den valsokni ligg, som fyrst er nemnd i rekkja, fastsetja valdagen.

Er valkrinsen berre ei einaste valsokn, er det valstyret sjølv, som fastset valdagen.

Valstyret skal gjeva ei fyrebils-lysing um valdagen med eit varsel paa minst 4 maanader. Manntalsføraren syter fyre, at valstyret kjem saman i tide.

§ 10. Valtingi held dei i høvelege husrom, som heradstyret paa landet og formannskapet i byarne vèl; vantar dei anna tenlegt rom, kann tinget haldast i kyrkje.

Der valstyret held det naudsynlegt, um avrøystingi skal greidast paa ein dag, eller synest det høver best so til lette fyr veljaranne, bør det segja fyre, at det skal vera valting til røystegjeving paa fleire stader, paa kvar stad fyr ein viss lût av manntalet.

Er ei valsokn paa landet ihopsett av fleire kyrkjesokner, skal det i alle høve vera valting til røystegjeving i kvar kyrkjesokn.

§ 11. I tide gjev valstyret veljaranne innkalling til valtinget.

I innkallingi skal det gjera greide fyr, naar valtinget skal vera, og kvar det skal haldast, og kva tid røstegjevingi skal vera fullførd.

Skal det vera røstegjeving paa meir enn ein stad i valsokni skal valstyret i innkallingi dessutan segja fraa um, kven som kan røysta paa dei ymse staderne.

§ 12. Valtinget byrjar den tid, som sett er, anten so faae eller mange veljarar møter.

Kann ikkje valet fullførast paa ein dag, held dei fram dei næste dagarne, so nær som dei timarne, daa det er gudsteneste.

Formannen i valstyret fører alt, som er fyre og vert avgjort paa valtinget, inn i ei bok (valboki), som amtmannen hev godkjent fyr valsokni, og som manntalsføraren gøymer.

§ 13. Skal det vera røystegjeving paa fleire stader i valsokni, skal eit serskilt valstyre paa minst 3 mann staa fyre valtinget paa kvar stad.

Det sedvanlege valstyret (§ 8) nemner upp dei serskilde valstyri og formennerne deira, so langt raad er segimillom og elles av repræsentantarne i heradet eller byen; det tek helst slike som bur i vedkomande røystingskrins. Rekk ikkje talet paa repræsentantarne til, kann andre veljeføre borgarar veljast inn i dei serskilde valstyre.

I kvart serskilt valstyre skal det vera minst ein fraa det sedvanlege valstyre eller ein av repræsentantarne i heradet eller byen.

§ 14. Formannen i valstyret (det sedvanlege eller det serskilde) gjev tydeleg til kjenne, naar valtinget er sett, og les so upp §§ 50—64 i grunnlovi.

Dinæst segjer han ifraa um dei brigde, som er gjorde i manntalet i samhøve med orskurdar etter § 5, jfr. § 7.

§ 15. Paa valtinget skal dei under eitt velja paa stortingsmann og paa varamann fyr valkrinsen, likevel so, at dei i valsetlarne skal skilja millom dei; er ikkje det beint fram gjort, vert den, som er nemnd fyrst, halden fyr stortingsmann og den andre fyr varamann.

§ 16. Paa valtinget kann inkje tvistemaal um valrett reistas.

Vil nokon reisa motmæle mot, at valet hev sin gang, maa han gjera det, so snart tinget er sett, eller det, som motmælet vert bygt paa, hev hendt.

Um forfall er lovlegt, vert avgjort, naar valsetlarne er inngjevne. Motmæle mot forfall vert reist, naar fylgjbrevet er opna.

Valstyret tek avgjerd um alt motmæle, fyrr det gjeng lenger (jfr. likevel § 26).

Stortinget kann alltid prøva avgjerdslurne.

§ 17. Naar formannen hev sagt ifraa, soleis som § 14 set fyre, fær dei, som er innførde i manntalet utan merknad um suspendering, høve til aa gjeva inn valsetel etter kvart som dei møter. Framferdi er so: Fyrst vert det sett eit kryss i manntalet ved namnet til den, som vil velja. So gjev ein mann i valstyret honom eit brevvaer med riksstempel og viser honom eit serskilt rom i tingsalen, der han fyr alle usedd kann leggja

valsetelen i brevværet. Brevværet legg han so i ei urne paa bordet til valstyret.

Valstyret kann krevja, at ukjend veljar etterviser, at han er den, han gjev seg ut fyre.

§ 18. Jamvel den som etter orskurd fraa valstyret (§ 5, jfr. § 7) er negta valrett, skal faa høve til aa gjeva inn valsetel. Men han skal ikkje leggja brevværet med ilagd valsetel i valurna; han skal lata det att og gjeva det til valstyret. Det skal so skriva namnet hans paa brevværet og gøyma det ubrote. Dersom han daa etter avgjerd, stortinget tek, fær valrett, skal dei gaa fram etter § 27, andre leden, naar dei paa nytt tøl upp røysterne.

§ 19. Brevværi skal vera ugjenomsynlege, like paa storleik, skap og lit og utan sermerkje, tilfest eller paasett.

Valsetlarne skal vera av kvitt papir og utan underskrift eller sermerkje, som syner kven som hev gjeve inn valsetelen. Dei skal lyda paa dei tvo namngjevne menn eller kvinnur, som veljaren ynskjer til stortingsmann og varamann fyr valkrinsen (§ 15). Lyder ein valsetel paa fleire enn tvo, vert den som fyrst en nemnd, halden fyr stortingsmann og den andre fyr varamann utan umsyn til, um valsetelen skil millom stortingsmann og varamann. Lyder valsetelen berre paa eitt namn, gjeld det fyr namnet paa stortingsmannen.

§ 20. Er ikkje eit brevvær eller ein valsetel so laga som ovanfyre er sagt, skal valsetelen vera ugild og vrakast.

Ligg det fleire valsetlar i eit brevvær, skal dei vrakast alle, um dei er ulike, men den eine verta godkjend, um dei alle lyder eins.

§ 21. 1. Den som paa den tid valtinget vert halde er i riket og med heimel i § 24 i denne lovi (jfr. § 60 i grunnlovi) vil røysta, endaa han ikkje møter sjølv, han skal nytta ein slik valsetel, som § 19 fastset, og skal, i einrom og usedd, leggja valsetelen i eit serskilt brevvær og lata det att.

2. Naar so er gjort skal veljaren, medan tvo, som er vitneføre er til stades — av dei maa minst den eine vera yver 21 aar — med eigi hand skriva under:

- a. ei paaskrift paa brevværet um, at det inneheld valsetelen hans,
- b. eit dagsett fylggebrev til valstyret; i dette brevet skal han nøgje gjera greide fyr dei umstende, som ligg til grunn fyr forfallet, og sanna paa ære og samvit, at han sjølv av fri vilje, i einrom og usedd, hev lagt valsetelen i det brevværet, som han sender honom i, og sjølv late att brevværet.

Er ikkje veljaren før til aa skriva sjølv, kann han skriva med ihalden penn.

3. Dei same tvo vitne skal so sjølvhendt skriva under:

- a. paaskrifti paa valsetelbrevværet til stadfesting,
- b. eit vitnemaal paa fylgjebrevet um, at veljaren med full sans og samling, i deira paasyn, paa tid og stad som i brevet nemnt, med eigi hand hev skrive namnet sitt baade under paaskrifti paa brevvaeret og under fylgjebrevet og vedkjent sig innhaldet i fylgjebrevet. Hev ikkje veljaren skrive under med eigi hand, skal vitnemaalet gjeva opplysning um grunnen til det.

4. Dessutan skal det paa fylgjebrevet staa eller saman med fylgjebrevet liggja eit dagsett vitnemaal, som truverdigt folk (ein eller fleire) hev skrive under, um at det hev seg so som sagt er med dei umstende, som er nemnde til grunngeving fyr forfallet; eller andre prov fyr den ting maa liggja ved.

5. Fylgjebrevet og valsetelbrevværet og um so er andre vedlegg legg veljaren so i eit sams umlag. Han læt det att, set paa utskrift til valstyret og skriv paa, at det inneheld valsetel og forfallsmelding.

§ 22. Vil nokon, som hev forfall, med same fylgjebrevet senda valsetel baade til det opphavlege valet og til fyrefallande umval, maa han leggja valsetlarne i kvar sitt brevvaer og med reine ord i fylgjebrevet segja fraa, at valsetlarne er etla den eine fyr val og den andre fyr umval. Er det ikkje skrive paa brevvaeri, kva fyr eit som er etla fyr det eine eller det andre valet, kann valstyret taka det, som det fyr godt finn og halda att til umvalet. Er fleire enn tvo brevvaer innsende, og alle er utan paaskrift um, kva fyr eit val dei er etla til, vert dei alle medfarne etter fyresegnerne i § 28. Det brevvaeret, som er etla fyr umvalet, skal ikkje opnast, men saman med fylgjebrevet eller ei rettkjend avskrift av det fyr umvalstilfelle goymast under innsiglet til valstyret.

§ 23. Valsetlar fraa veljarar, som paa valdagen er i riket, men hev lovlegt forfall og difyr ikkje kann møta, maa ikkje vera avgjevne tidlegare enn dagen etter klagetidi er ute (§ 6); elles er dei ugilde.

Valsetelen gjeld fyr avgjeven den dagen, daa fylgjebrevet vert underskrive.

§ 24. Lovlegt forfall (§ 60 i grunnlovi) hev:

- a. dei veljarar, som ikkje kann møta paa valtinget fyr skuld naturhindring, sjukdom, alderdomsveikskap, lekamslyte, barnseng, eller av di dei er med barn, gjev bryst eller maa ha naudsynleg tilsyn med smaa barn eller andre hjelpelause folk;
- b. dei veljarar, som ikkje kann møta paa valtinget, av di dei hev her-teneste, eller av di dei hev viktige skyldnader av anna slag, som det er uraad aa drygja med, eller fyr

skuld gjeremaal, som ikkje kann setjast til sides utan stort velferdstap fyr veljaren.

Er forfallsmelding innsend, men grunnen til forfallet fell burt so tidleg, at veljaren kann møta paa valtinget sjølv, skal forfallet ikkje godkjennast.

§ 25. I ei bok, som amtmannen hev godkjent, og som vert skipa etter eit fyrerit, vedkomande departementet hev sett upp, skal formannen fyr valstyret føra inn i nummerrekkje alle forfallsmeldingarne med opplysning um, naar han tok imot dei.

Dei tilsvarande numri set han paa umlagi, som han ikkje skal opna, dersom dei hev paaskrift um, at det ligg valsetel inni. Vantar slik paaskrift paa noko umlag, og han difyr hev lote opna det, skal han straks leggja det og innhaldet inn i eit brevvær, som han lakkar og set nummer paa, soleis som fyrr er sagt.

Naar valstyret skal til aa opna og prøva forfallsmeldingarne, skal formannen leggja fram den boki, som her er nemnd, og alle brevi, som er innførde fyre valtinget.

Dei forfallsmeldingarne, som kjem inn paa sjølve valtinget, fyrr røystegjevingi er avlyst, fær likeins kvar sitt nummer paa umlaget, men i boki vert det skrive berre, kor mange det er i det heile.

§ 26. Naar den tid er ute, som var fastsett til røystegjevingi, og dei veljaranne, som daa er komne, hev fenge høve til aa røysta, spyrr formannen, um det er nokon, som hev forfallsmeldingar aa koma fram med. Naar so er gjort og fyrefallande forfallsmeldingar er mottekne, avlyser han røystegjevingi.

Held dei valting til røysting paa fleire stader, skal det serskilde valstyret føra alt, som er fyre, inn i ei bok, som valstyret hev godkjent. Er det nokon, som paa eit sovore valting reiser motmæle mot, at valet hev sin gang, vert motmælet med grunnigjeving bokført. So vert valsetlarne mottekne. Desse og dei innkomne forfallsmeldingarne, som ikkje skal opnast, likeins den lüten av manntalet, som vart bruka, og valboki vert lagde i ein pakke, som vert lakka og send so snart raad er til det sedvanlege valstyre til vidare medferd.

§ 27. Valstyret (§ 8) tek so til aa opna og prøva alle forfallsmeldingarne. Under opningi agtar det paa aa setja umlagsnumret baade paa fylgjbrevet og det brevværet, som valtetelen ligg i, og paa andre vedlegg.

Naar valstyret hev gjenge igjennom og prøvt alle forfallsmeldingarne, opnar det, so langt forfalli er godkjende, dei brevvær, som fylgjer med, tek ut valsetlarne og legg dei ulesne i kvar sitt brevvær med riksstempel og legg desse i urna.

Er ikkje forfallett godkjent, eller hev nokon, som er negta valrett i orskurd fraa valstyret (§ 5, jfr. § 7), sendt forfallsmelding, skal ikkje det brevværet opnast, som valsetelen er framsend i. Baade dei valsetelbrevværi, som er opna, og dei som ikkje er opna, vert gøynde saman med forfallsmeldingane.

§ 28. Hev ein veljar sendt fleire fylggebrev med ulike dagtal, gjeld den regelen, at det, som er dagsett sist, hev kalla tilbake det eller dei, som er dagsette tidlegare.

Hev ein veljar sendt fleire fylggebrev med same dagtalet, eller hev han med eit fylggebrev sendt fleire valsetelbrevvær med paaskrifter, som svarar til innhaldet i fylggebrevet, legg valstyret alle valsetlarne hans i eit og same brevværet med riksstempel. Um nokon av valsetlarne skal godkjennast, vert avgjort etter regelen i § 20, 2dre punktum.

§ 29. Naar forfallsmeldingane er prøvde, vert brevværi i urna blanda vel um kvarandre.

Dei valsetlarne, valstyret held lovlege, les ein av dei, som sit i valstyret, tydeleg upp under tilsyn fraa ein annan mann i valstyret eller gjeng dei igjennom paa annan forsvarleg maate under same tilsynet.

Tvo av dei, som sit i valstyret, eller tvo andre, som valstyret vèl, skriv upp innhaldet til setlarne.

Heile valstyret held tilsyn, naar røysterne vert talde.

Dersom ikkje valærendet vert fullenda med ein gong, skal valstyret paa ein trygg stad under sams innsigling gøyma valsetlarne og listurne yver dei røysterne, som alt er uppskrivne.

§ 30. Dersom ikkje dei innkomne valsetlarne etter § 41 skal sendast til stortingskontoret, gøymer valstyret dei so, som det er sagt i § 29, til dess stortinget hev avgjort fyr ollo, um valet skal godkjennast. Naar so er gjort, vert valsetlarne brende.

§ 31. Naar røysterne er talde, vert nammi paa alle, som det er røysta paa til stortingsmann eller til varamann, innskrivne i valboki med opplysning um røystetalet til kvar.

Dersom det millom dei, som det er røysta paa i valsokni, skulde vera nokon, som ikkje valstyret meiner er valfør, skal det gjeva meiningsutsegn um det med opplysning um grunnen.

§ 32. Til stortingsmann er den kaara, som i valkrinsen hev fenge dei fleste røysterne til stortingsmann, aa segja um han hev fenge yver helvti av alle inngjevne og godkjende røyster i valkrinsen; i anna fall skal det vera umval.

Til varamann er den kaara, som i valkrinsen hev fenge dei fleste røysterne til varamann, minder det etter fyrre leden skal vera umval; millom like røystetal gjer lùtkasting utfallet.

§ 33. Er valsokni ein heil valkrins, skriv valstyret paa valtinget fullmagt (§ 64 i grunnlovi) fyr dei, som etter § 32

er kaara til stortingsmann og varamann; formannen i valstyret sender fullmagti til stortingsmannen og gjev varamannen melding um hans val; samstundes gjev han riksstyret fraasegn um valet. Hev ingen fenge yver helvti av røysterne til stortingsmann, og umval soleis maa til, skal valstyret med det same dagsetja umvalet (§ 38).

Er valsokni eit stykkje av ein valkrins, skal valstyret paa valtinget setja upp eit brev, som i samhøve med valboki (§ 31) inneheld namni paa alle dei, som ved valet hev fenge røyster til stortingsmann eller til varamann, med opplysning um røystetalet til kvar. Dette brevet sender so valstyret utan drygging til amtmannen (jfr. § 9, 3dje leden).

§ 34. Valstyret gjer vedtaki og orskurdarne med røystefleirtal. Millom like røystetal skil formannen.

Alle som utan merknad um suspendering er innskrivne i manntalet fyr valsokni, hev rett til aa paa-anka avgjerderne aat valstyret.

Orskurdar um valrett og um høve til aa gjeva inn valsetel, kann den og paa-anka, som orskurden hev gjenge mot.

§ 35. Formannen skal lesa upp valboki, og heile valstyret skriv under.

Dette gjer dei kvar dag, um valtinget varer fleire dagar.

§ 36. Er valdagen ein yrkedag, hev dei veljeføre borgaranne, til dess avrøystingi er avlyst, rett til arbeidskvile som paa sundagar — arbeidet ved dei store fiski undanteke.

Fyresegnerne um handel og skjenkjing med rusdrykk paa helgedagar skal gjelda paa avrøystingsdagen og.

§ 37. I ein valkrins, der det er fleire enn ei valsokn, skal amtmannen, so snart han hev teke imot dei brev, som er nemnde i § 33, andre leden, utan drygging gjera upp valutfallet fyr krinsen; han legg daa saman dei røysterne, som i dei ymse valsoknerne etter dei nemnde brevi hev falle paa dei same.

Naar so er gjort, skriv amtmannen inn i ei bok, som departementet hev godkjent, namni paa alle dei, som det i ei eller fleire av valsoknerne i krinsen er røysta paa til stortingsmann eller varamann med opplysning um røystetalet til kvar; likeins skriv han upp i boki, kven som etter fyresegnerne ovanfyre er vald, eller — um so er — at valet hev fenge slikt utfall, at umval maa til (§ 32, fyrste leden).

Hev nokon fenge so mange røyster til stortingsmann, at han er kaara, skriv amtmannen ei fullmagt fyr honom og fyr varamannen; fullmagti sender han til stortingsmannen og gjev varamannen melding um hans val; samstundes gjev han riksstyret fraasegn um valet. Hev ingen fenge nok røyster til stortingsmann, og umval soleis maa til, skal amtmannen utan

drygging dagsetja umvalet (§ 38) og gjeva kvart valstyre melding um det.

Det, som er bokført, skriv amtmannen under og sender avskrift av det til kvart valstyre i krinsen.

§ 38. Naar valstyret (§ 33) eller amtmannen (§ 37) fastset dagen fyr umval, skal dette gjerast med eit varsel paa minst 10 og høgst 20 dagar.

Umvalet vert sett til slik tid, at valuppgjeret kann vera fullført, innan november maanad er ute (§ 54 i grunnlovi).

§ 39. Snarast raad er sender valstyret ut innkalling til umvalet og syter fyre, at ho vert kunngjord paa beste maate.

Umfram det, som er fyresagt i § 11, skal innkallingi gjeva greide paa, kven som i valkrinsen hev fenge røyster til stortingsmann eller varamann, med opplysning um røystetalet til kvar. Det skal segjast med reine ord, at veljaranne likevel ikkje er nøydde til aa røysta paa nokon av desse, og at utfallet av umvalet kjem til aa verta avgjort soleis, som det er sagt nedanfyre i § 40.

§ 40. Ved umvalet brukar dei manntallet fraa det upphavlege valet. Men valstyret skal skriva inn dei, som med urette ikkje var medtekne, og sletta ut dei, som seinare hev mist valretten etter § 53 i grunnlovi, og setja merknad um suspendering ved dei, som valretten sidan er suspendera at. Men slik innskriving, utsletting og merknad maa valstyret berre gjera gjennom orskurd; um den gjeld fyresegnerne i § 7 so langt raad er, og stortinget kann prøva orskurden etter fyresegnerne i § 5, siste leden.

Um framferdi paa det nye valtinget og med valuppgjeret gjeld i det heile dei same fyresegnerne som fyr det upphavlege valet. Men utfallet av røystegjevingi skal ikkje avgjerast etter fyresegnerne i § 32, men soleis, at den er kaara til stortingsmann, som i valkrinsen hev fenge dei fleste røysterne til stortingsmann, jamvel um han ikkje hev fenge yver helvti av dei inngjevne og godkjende røysterne; til varamann er den kaara, som hev fenge dei fleste røysterne til varamann; hev tvo eller fleire fenge like mange røyster anten til stortingsmann eller til varamann, skal det vera lûtasting millom dei.

Skulde den, som soleis er kaara til stortingsmann, dessutan ha fenge dei fleste røysterne til varamann, vert den teken til varamann, som næst stortingsmannen hev dei fleste røysterne til varamann.

Ved umvalet bør røystegjevingi vera paa dei same staderne som ved det upphavlege valet.

§ 41. Naar stortingsmann og varamann er kaara fyr valkrinsen, skal formannen i kvart valstyre utan drygging senda inn til stortingskontoret ei rettkjend avskrift av det, som er

bokført paa valtinget, likeins valrettsmanntalet eller ei avskrift eller eit avtrykk av det, alle forfallsmeldingar, skriftlege klagur og ankemaal, som er inkomne, og sameleis dei valsetlarne, som ikkje valstyret hev godkjent, eller som er inngjevne til valstyret etter § 18.

Er det amtmannen, som hev gjort upp valutfallet, skal han, so snart stortingsmann og varamann er kaara, likeins utan drygjing senda inn til stortingskontoret ei rettkjend avskrift av det, som han hev bokført, saman med dei brev, som er inkomne til honom.

Dei avskrifter og papir, som er nemnde i denne paragraf, skal sendast, baade fyr det opphavlege valet og fyr umvalet, um so er, at det hev vore umval.

§ 42. Dersom det til stortingsmann eller til varamann er kaara nokon, som ikkje er skyldig til aa taka mot valet (§ 63 i grunnlovi), skal han innan 3 dagar, etter han hev fenge melding fraa vedkomande valstyre eller amtmann um valet, senda attende til den, som gav meldingi, ei skriftleg fraasegn um, korleis det er, um han tek mot valet eller ei. Samstundes bør han paa snøggaste maate — som gjenom telegraf eller telefon — freista aa vitra denne styremagt um 'si avgjerd; den, som er vald til stortingsmann, skal dessutan vitra varamannen paa same maaten.

Sender den, som er kaara, ikkje i tide ei skriftleg fraasegn som nemnt, skal det tydst so, at han tek mot valet.

§ 43. Er nokon kaara til stortingsmann eller til varamann fyr tvo valkrinsar i det valfylke, der han hev valrett, skal han innan 3 dagar, etter han fraa vedkomande valstyre eller amtmann hev fenge den melding um valet, som han sist tok imot, senda kvar av dei styremagterne, som gav meldingarne, ei skriftleg fraasegn um, kva fyr eit val han tek imot. Samstunde sbør han paa snøggaste maate freista aa vitra baade styremagterne um si avgjerd; den som er vald til stortingsmann, skal dessutan vitra varamennerne paa same maaten.

Sender den, som er kaara, ikkje i tide skriftlege fraasegner som nemnt, skal det tydst so, at han hev teke mot val til stortingsmann fyr den valkrinsen, der han er manntalsskriven, eller um han ikkje er manntalsskriven i nokon av dei tvo krinsarne, daa i den krinsen, som er nemnd fyrst i rekkja.

Skulde nokom verta vald til stortingsmann eller til varamann fyr fleire enn tvo valkrinsar i det valfylket, der han hev valrett, gjeld fyresegnerne ovanfyr paa tilsvarende maate; naar han soleis hev fenge den siste melding, skal det staa honom heilt fritt aa velja, kva fyr ein av vedkomande valkrinsar han vil taka mot val ifraa, og det jamvel um han fyrr hev gjort eit val millom nokre av dei.

Tridje bolken.

Naar val er ugilde.

§ 44. Utfallet av røystegjeving eller, um valsokni er ein heil valkrins, av val, halde paa valting, skal — aa segja paa skilord, som § 45 nærmare gjer greide fyr — verta ugilda:

1. Naar fyresegnerne i denne lovi um, korleis manntalet skal gjerast i stand, er sette til sides; soleis um ikkje manntalet hev vore utlagt lengje nok, eller um det ikkje hev vore kunngjort, at manntalet var utlagt. At ikkje melding etter §§ 3 og 6 hev vore send, er ikkje ugildingsgrunn.

2. Naar valet hev vore halde paa ei onnor tid, enn lovi heimlar, eller naar fyresegnerne um, korleis vali skal verta fyrebudde og styrde, er sette til sides.

3. Naar fyresegnerne um framferdi paa valtinget er vanhaldne; soleis um det hev vore ei rang aatferd med røystegjevingi eller ei rang framferd med valsetlarne eller naar røysterne vart talde, eller um valutfallet er fastsett paa ein rang maate, eller um det ikkje er etla veljaranne ei rimeleg tid til røysting.

4. Naar valstyret hev gjeve ein rang orskurd um valrett eller teke ei rang avgjerd um gildskapen til ein valsetel.

5. Naar nokon hev røysta, som ikkje er innskreven i manntalet, eller som valretten er suspendera aat, eller um nokon hev gjeve inn valsetel meir enn ein gong.

6. Naar nokon paa ein maate, som det er straff fyre, hev freista aa vinna innverknad paa valet.

§ 45. All misferd etter fyrre paragraf er ugildingsgrunn, dersom det er trulegt, at ho hev havt verknad paa utfallet av valet, anten med umsyn til, kven som er kaara til stor fingsmann eller til varamann, eller med umsyn til utskrivning av umval.

Misferd etter nr. 3, 4 og 5 er ugildingsgrunn, jamvel um det berre er vonlegt, at ho kann ha havt slik verknad.

Er det etter røystetali tvillaust, at misferdi ikkje hev gjort noko fraa eller til anten fyr valet paa stortingsmannen eller fyr valet paa varamannen, vert valutfallet ugilda berre fyr den andre sin part; men vert valet paa stortingsmann ugilda under slike høve, at nytt val maa til (§ 48), vert jamvel valet paa varamann ugildt.

§ 46. Hev det vore misferd med eit valuppgjer, som amt mannen hev halde, soleis:

1. at fyresegnerne um framferdi er vanhaldne, med di til domes dei brev, som er nemnde i § 33, ikkje hev vore framlagde fraa alle valsoknerne i krinsen, eller med di røysterne er rangt samantalde eller utfallet av valet er fastsett paa ein rang maate;

2. at det brevet, som fraa ei valsokn er framlagt um utfallet av røystegjevingi, gjev upp utfallet annleis, enn det verkeleg var,

skal stortinget ugilda valuppgjeret, dersom det er vonlegt, at misferdi kann ha havt verknad paa utfallet av oppgjeret.

Uppgjeret vert likeins ugilda, naar det avrøystingsutfall, som fyr ei valsokn var grunnlag fyr oppgjeret, er ugildt heilt eller i nokon mün (§§ 44 og 45).

Naar stortinget tek avgjerd um, kor langt oppgjeret er ugildt, vert fyresegnerne i § 45, siste leden, fylgde.

§ 47. Kann nokor misferd, som er nemnd i § 44 eller i § 46, bötast med aa telja upp inngjevne valsetlar, med aa leggja saman røyster, med aa fastsetja utfallet av valet paa annan maate, eller med lütasting, skal so verta gjort, anten gjenom vedgjerd fraa stortinget sjølv eller soleis, at stortinget gjev paabod um, at valstyret held nytt møte eller at amtmanen held nytt valuppgjer.

Hev det i ein valkrins vore umval, og det paa det opphavlege valet hev vore misferd, som ikkje kann bötast paa ein av dei maatarne, som er nemnde i fyrste leden, kann stortinget segja fyre, at umvalet i eitt og alt skal koma i staden fyr det upphavlege valet.

§ 48. Naar stortinget i samhøve med §§ 44—46 heilt eller i nokon mün ugildar eit valutfall, som er fastsett paa valting eller etter oppgjer, som amtmanden hev halde, og stortinget dessutan — um so er — ugildar røystegjeving paa valting fyr ei valsokn, som er eit stykkje av ein valkrins, skal det gjeva paabod um nytt valting og — um so er — dessutan um nytt valuppgjer, aa segja um ikkje misferdi kann bötast paa nokon av dei maatarne, som er nemnde i § 47.

Er det til stortingsmann eller varamann kaara nokon, som ikkje er valfør, og dette mistaket ikkje kann rettast paa nokon av dei maatarne, som er nemnde i § 47, skal stortinget likeins skriva ut nytt val.

Hev mistaket havt noko aa segja fyr valet paa stortingsmann, skal dei ved det nye valet kaara baade ny stortingsmann og ny varamann, men elles berre ny varamann.

§ 49. Ved det nye valet, som stortinget etter § 48 skriv ut, vert manntalet fraa det upphavlege valet bruka. Men valstyret skal retta det i samhøve med det, som stortinget hev avgjort, og skal dessutan gjera dei brigde, som § 40, fyrste leden, segjer.

Er valet ugilda av di fyresegnerne i lovi um, korleis manntalet skal gjerast, er sette til sides, skal dei freista aa fullnøgja desse fyresegnerne med di dei tek paa att med aa arbeida ut

manntalet. Rettkomne til innskriving er i dette høve — paa dei skilord at fyresegnerne i lovi vert fylgde — alle dei, som skulde ha vore innskrivne i manntalet fyr valsokni, daa det upphavlege valet vart halde, og ikkje seinare hev mist valretten. I same høve vert valretten til ein mann rekna fyr suspendera, dersom han, naar det nye valet vert halde, er i noko av dei tilfelle, som § 53 i grunnlovi nemner.

Fyr eit slikt nytt val kann stortinget styttta av dei tidlengderne, som elles gjeld fyr manntalstilskipingi og valfyrebuingi. Elles gjeld fyr det nye valet dei vanlege reglarne heilt ut. Valutfallet vert fastsett etter fyresegnerne i § 32, minder misferdi gjeld eit umval eller mistaket er det, at umval med urette ikkje er halde; daa fylgjer dei regelen i § 40, andre leden.

§ 50. Nytt val paa stortingsmann og varmann skal stortinget og gjeva paabod um, ifall ein tingmannsplass, etter varmannen, um det var nokon, er innkalla, ikkje vert uppteken, anten av di nokon er kaara, som ikkje tok mot valet (§§ 42 og 43), eller av noko, som hev hendt etter valet.

Naar stortinget gjev paabod um nytt val etter fyrre leden, skal det segja fyre, anten dei skal bruka manntalet fraa det upphavlege valet — i so fall gjeld § 49, fyrste leden, jfr. § 40, fyrste leden, paa tilsvarande maate — eller um dei skal setja upp nytt manntal yver dei veljeføre borgaranne, som paa ei nærmare fastsett tid er busitjande i valsokni. I dette høve og kann stortinget styttta av tidlengderne fyr manntalstilskipingi og valfyrebuingi. Elles gjeld i det heile dei vanlege reglarne.

§ 51. Vil nokon klaga til stortinget yver misferd, som han trur vil føra med seg, at eit val etter denne lovi eller grunnlovi vert ugilda, bør han senda klaga til stortingskontoret innan 8 dagar, etter vedkomande stortingsval er fullenda.

Fjorde bolken.

Ymse fyresegner.

§ 52. Naar dei reknar ut tidlengderne etter denne lovi, tek dei ikkje valdagen med.

§ 53. Alle offentlege tenestemenn skal, so langt det offentlege yrket deira set dei i stand til det, gjeva manntalsføraranne dei opplysningarne, som dei krev til bruk fyr manntalsførsla.

§ 54. Dei offentlege tenestemennene fær ingi betaling fyr dei gjeremaal, som denne lovi legg paa dei, utan so stortinget løyver pengar til det, men berre skysspengar og kostvederlag, um so er dei hev krav paa det etter nokor lov.

§ 55. Rikskassa reider ut dei sumarne, som etter denne lovi krevst

til bøker;

til aa setja i verk fyresegnerne um aa bruka serskilde rom, stempla brevvær og valurnur og til skysspengar og kostvederlag fyr manntalsførarar, naar dei reiser til valting eller paa møte i manntalsnemndi og i valstyret.

Den kostnaden, som denne lovi fører med seg elles, soleis kostnaden med naudsynleg umfram-hjelp fyr manntalsføraranne, naar dei set upp utkast til manntal, skal vedkomande valsokner svara, men dei fær helvti aa utleggi att hjaa rikskassa.

§ 56. Vedkomande departement gjev dei fyresegnerne, som er naudsynlege til aa setja denne lovi i verk; soleis fyresegnerne um formi fyr fullmagterne til stortingsmenn og varamenn.

§ 57. Ifall ikkje strengare straff er sett fyr høvet, skal den straffast med bot, som anten med vilje eller av agtløyse

- a. rangt eller uskipeleg innreider og fører eller uforsvarleg gøymer dei bøkene, listurne eller brevskapi, som er nemnde i denne lovi;
- b. ikkje i tide og paa den maaten, som til høyrer, tilstemner, gjev melding um eller innkalling til noko av dei møte, som er fyresagde i denne lovi;
- c. ikkje syter fyre, at dei lysingarne, som denne lovi krev, vert skrivne og kunngjorde soleis som til høyrer;
- d. naar han sit i valstyret er burte fraa valting eller anna fyresett møte, eller naar han er med i manntalsnemndi er burte fraa møte i den;
- e. ikkje, naar han hev forfall, so langt raad er syter fyre, at den, som skal vera i hans stad, fær melding um det i tide;
- f. elles vanheld fyresegnerne um dei gjeremaal, som etter denne lovi høyrer honom til.

Dessutan skal den skuldige svara dei utgifterne, som ferdi hans hev aaleiskome, aa segja um han hev misfare seg med vilje eller av grov agtløyse.

Forser nokon seg tridje gongen paa den maaten, som er nemnd, naar han skal greida dei gjeremaal, som han er sett til etter sitt embætte, si sysle eller sitt umbod, vert han straffa med bot eller med aa tapa si offentlege teneste.

§ 58. Den arbeidsgjevaren eller fyresette, som mot fyresegni i § 36, fyrste leden, meinkar ein veljefør borgar, som er honom undergjeven, fraa aa møte paa valet, vert straffa med bot eller med fengsel upp til 3 maanader.

§ 59. Denne lovi tek til aa gjelda straks. Med det same skal lov um manntal og stortingsval fraa 24de februar 1900 og lov um brigde i og tillegg til nemnde lov fraa 10de mars 1903 halda upp aa gjelda.

Utgiver: Fred. T. Salicath.